

Posudek na bakalářskou práci Jana Pavienského s názvem Kapesné: regulace, výchova a ovládnutí prostřednictvím peněz

Pomocí pěti polostrukturovaných rozhovorů s rodičem a dítětem zkoumá Jan Pavienský kapesné optikou ekonomické antropologie s občasným odbočením do sociologie, respektive psychologie. Na 67 stranách předkládá práci, která je klasicky rozdělena na teoretickou část a empirickou část, pod kterou zařadil i metodologii. Autor se zaměřuje zejména na regulační, výchovnou, distribuční a ovládací rovinu kapesného ve vztahu rodič a dítě.

Na jednu stranu práce působí až strojově přesně a přísně (to je kompliment) – má velmi jasnou metodu, problém, konceptuální ukotvení, krásně rozpracované otázky a podotázky (str. 31), jako i analytickou část. Oceňuji zejména práci s anglicky psanou literaturou i schopnost představit pestrou paletu konceptů z ekonomické antropologie. Stejně tak u metodologie je mj. potřeba ocenit snahu reflektovat limity vlastních postupů (str. 63).

Přes všechny tyto klady, které považuji obecně za zásadní pro kvalitu bakalářské práce, má ovšem Pavienského text i několik nedostatků. Přestože autor na začátku elegantně představuje koncepty se kterými pracuje – hlavně peníze optikou antropologie, ale rovněž okrajově rodinu v giddensově vymezení a vývojové fáze člověka optikou psychologie – textu trochu chybí situovanost v aktuální době. Škoda že autor alespoň letmo nezmínil nějaké aktuální analýzy politickoekonomické nebo sociálněekonomické dynamiky ve společnosti – od inflace, přes více-úrovňové krize až po neoliberalismus, které by umožnili lépe kontextualizovat rovinu kapesného i ekonomii rodin v aktuálním čase a prostoru. S tím souvisí i další výtky – totiž nedostatečné představení sociálního a ekonomického pozadí zkoumaných rodin. Autor představení rodin věnuje velmi málo prostoru (pár řádků na str. 35), ale např. zásadní informaci o tom, že se jedná o střední třídu se čtenář dozví mimochodem až dva odstavce před závěrem (str. 63). Navíc tezi o příslušnosti rodin ke střední třídě ničím nedokládá. Přitom povaha a logika a dynamika kapesného může být právě těmito strukturálními faktory určujícím způsobem tvarována a je tedy škoda, že od autora v této věci nedozvíme více.

Rovněž za deficit práce považuji to, že se autor vůbec nepokusil propojit teorii s empirií v závěru. To, že se autor drží klasické struktury práce a odděluje teorii od empirie je zavedený způsob práce, který má jistě své opodstatnění, ale jedním z jeho rizik je neschopnost nahlížet vlastní empirické materiály skrze koncepty a teorie. Přitom to je jedna z klíčových dovedností sociálních věd, kterou by se měl snažit si osvojit již student na bakalářském stupni studia – byť v nějaké elementární podobě. Závěru tento krok chybí – v něm sice shrnuje, k čemu došel empiricky, ale už se nedozvíme, co tedy jeho empirické závěry říkají ke všem těm konceptům peněz, které rozpracoval v úvodu. V neposlední řadě mě trochu zarazila skutečnost, že autor některé stejné citace z rozhovorů opakuje na jiných místech práce a v jiných souvislostech – asi je to možné, ale ještě jsem se s tím nesetkal.

Po formální stránce je práce problematičtější – vyskytuje se v ní velké množství překlepů, stylistických nejasností, ale hlavně gramatických chyb v čele se shodou podmětu a přísudku. Ne každý je dobrý češtinář, což beru, ale od toho existují wordovské funkce korekce gramatiky, aby tohle pomohly eliminovat.

Pro všechno výše popsané doporučuji práci k obhajobě, navrhuji hodnotit známkou velmi dobře (dvojka) s tím, že bych byl ochoten přimhouřit oči a uvažovat i o jedničce v tom případě, kdyby autor exceloval u obhajoby a zejména při odpovědi na mou otázku do diskuse, která zní:
Co závěry z analýzy vašeho empirického materiálu říkají ke konceptům, které představujete v teoretické části? Vyberte si dva koncepty dle vaší libovůle a empirii s jejich použitím diskutujte.

V Praze, 2. září 2022

Bob Kuřík